

הכנתא למשיחא בדרה היומי

מסנת מנחות

תוכן עניינים

- א. הכותב ס"ת בא לו לגמור לא יגמור באמצע הדרה כדרך שגומר בחומשין אלא מקצר והולך עד סוף הדרה ... והלכתא באמצע שיטה דווקא 2.....
- ב. שמנה פסוקים שבתורה יחיד קורא אותן בבהכ"נ..... 3.....
- ג. הלוקח ס"ת מן השוק בחוטף מצוה מן השוק כתבו מעלה עליו הכתוב כאילו קיבלו מהר סיני ... אם הניה אפי' אות אחת מעלה עליו כאילו כתבו 3.....
- ד. עושה אדם יריעה מבת שלש דפין ועד בת שמנה דפין פחות מיכן ויתר על כן לא יעשה..... 10.....
- ה. ולא ירבה בדפין מפני שנראה אנרת ולא ימעט בדפין מפני שעניו משוטטות אלא כגון למשפחותיכם (למשפחותיכם) ג' פעמים ..... 10.....
- ו. נזדמנה לו יריעה בת תשע דפים לא יחלוק שלש לכאן ושש לכאן אלא ארבע לכאן וחמש לכאן בד"א בתחלת הספר אבל בסוף הספר ... פסוק אחד בדרה אחד 11
- ז. שיעור גליון מלמטה טפח מלמעלה ג' אצבעות ובין דף לדרה כמלא ריוח רוחב שתי אצבעות ובחומשין מלמטה שלש אצבעות מלמעלה שתי אצבעות ובין דף לדרה כמלא ריוח רוחב גודל ובין שיטה לשיטה כמלא שיטה ..... 13.....
- ח. ובין תיבה לתיבה כמלא אות קמנה ובין אות לאות כמלא חוט השערה..... 15.....
- ט. אל ימעט אדם את הכתב לא מפני ריוח של מטה ולא מפני ריוח של מעלה ולא מפני ריוח שבין שיטה לשיטה ולא מפני ריוח שבין פרשה לפרשה ... 16.....
- י. נזדמנה לו תיבה בת חמש אותיות לא יכתוב שתים בתוך הדרה ושלש חוץ לדרה אלא שלש בתוך הדרה ושתיים חוץ לדרה ..... 17.....
- יא. נזדמנה לו תיבה בת שתי אותיות לא יזרקנה לבין הדפין אלא חוזר וכותב בתחילת השיטה ..... 20.....
- יב. הטועה בשם גורר את מה שכתב ותולה את מה שגרר וכותב את השם על מקום הגרר .... אף תולין את השם ... כל השם כולו תולין מקצתו אין תולין ... 21.....

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרה היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכתא למשיחא בדרה היומי

מסנת מנחות

- יג. ר"ש שזורי אומר אפי' בן חמש שנים וחורש בשדה שחימת אמו מטהרתו ... הלכה כר"ש שזורי 22
- יד. בראשונה היו אומרים היוצא בקולר ואמר כתבו גט לאשתי הרי אלו יכתבו ויתנו חזרו לומר אף המפרש והיוצא בשיירא ... אומר אף המסוכן..... 23
- טו. תרומת מעשר של דמאי שחזרה למקומה ... אף בחול שואלו ואוכלו על פיו 24
- טז. פול המצרי שזרעו לזרע מקצתו השריש לפני ר"ה ומקצתו אחר ר"ה אין תורמין מזה על זה לפי שאין תורמין ומעשרין לא מן החדש על הישן ולא מן הישן על החדש 24

דף ל.

א. הכותב ס"ת בא לו לגמור לא יגמור באמצע הדרה כדרך שגומר בחומשין אלא מקצר והולך עד סוף הדרה ... והלכתא באמצע שיטה דזוקא

כשיגמור הספר¹ צריך לסיים באמצע השיטה שבסוף הדרה, לפיכך אפילו אם לא נשאר לו אלא פסוק אחד כשיגיע ליריעה אחרונה צריך שיעשה ממנו דף שלם, כדי שיסיים בסופו, אף על פי שאין בפסוק האחרון תיבות כמנין

וְלֹא קָם נְבִיא עֹד בְּיִשְׂרָאֵל כְּמֹשֶׁה אֲשֶׁר יָדַעְנוּ
יְהוֹה פָּנִים אֵל פָּנִים כִּכְּ הַאֲהָת וְהַגּוֹפְתִים
אֲשֶׁר עִכְלִזוּ יְהוֹה כְּעֵשֶׂה בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם
לְפָרְעֹה וְלִכְלֵ עֲבָדָיו וְלִכְלֵ אֶרְצוֹ וְלִכְלֵ הַיָּד
וְהַיָּדָה בֶּן לֵן מִלֵּא רָחוּ חֻכְמָה כִּי סָמַךְ מֹשֶׁה אֶת מֹשֶׁה אֶת
יְדָיו עָלָיו וַיִּשְׁמְעוּ אֱלֹהֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיַּעֲשׂוּ כְּאֲשֶׁר עָה יְקוֹק
אֶת מֹשֶׁה וְלֹא קָם נְבִיא עֹד בְּיִשְׂרָאֵל כְּמֹשֶׁה אֲשֶׁר יָדַעְנוּ
יְקוֹק פָּנִים אֵל פָּנִים כִּכְּ הַאֲהָת וְהַגּוֹפְתִים אֲשֶׁר
עִכְלִזוּ יְקוֹק לַעֲשׂוֹת בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם לְפָרְעֹה
וְלִכְלֵ עֲבָדָיו וְלִכְלֵ אֶרְצוֹ וְלִכְלֵ הַיָּד
הַחֻזְקָה וְלִכְלֵ הַמִּזְרָא הַגָּדוֹל
אֲשֶׁר עָשָׂה מֹשֶׁה
לְעֵינֵי כָל
יִשְׂרָאֵל

השיטות שבשאר הדפין, יעשה האותיות ארוכות ממטה למעלה כדי שתחזיק תיבה אחת ד' או ה' שטיין כדי שיסיים בסוף הדרה, שמתיבה אחת עושה שיטה אחת על ידי המשכת האותיות², ומתחיל מתחלת השיטה שבסוף הדרה ולא יגמור אותה, ומתכוין עד שיהיה לעיני כל ישראל באמצע שיטה שבסוף

¹ שו"ע ונו"כ יו"ד ר
² מ"ז שם ה

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטלי 0548027748
להצטרפות להלכות הדרה היומי להלכה למעשה
<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הקנתא למשיחא בדרף היומי

מסכת מנחות

הדרף. כי ע"י זה ידעו הכל סיום התורה משא"כ אם גמר השיטה³. ואפילו בדיעבד פסול⁴.

ב. שמנה פסוקים שבתורה יחיד קורא אותן בבהכ"נ

כבר התבאר במסכת ב"ב דף טו: שמונה פסוקים אחרונים⁵ שבתורה (דברים לב פסוק ה – יב), מ – וַיָּמַת שָׁם מֹשֶׁה עַד – לְעֵינַי כָּל יִשְׂרָאֵל אִין מפסיקין בהם לחלקן לשני קרואים אלא יחיד⁶ קורא את כולם⁷.

ג. הלוקח ס"ת מן השוק כחוטף מצוה מן השוק כתבו מעלה עליו הכתוב כאילו קיבלו מהר סיני...אם הגיה אפי' אות אחת מעלה עליו כאילו כתבו

כבר התבאר במסכת סנהדרין דף כא: שמדכתיב (דברים לא פסוק יט) וַעֲתָה פְתָבוּ לָכֶם אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת וְגו' מכאן שמצות עשה⁸ על כל איש⁹

³ ט"ז שם ו

⁴ ואפילו בדיעבד פסול, כן משמע מנמוקי יוסף דהלכות קטנות דף ס"ח ע"א (ספר תורה ד, א ד"ה באמצע. חי' חת"ס במהדו"ב. וכן בפ"ת ו כאן מתשובת באר שבע סי' ס"ז/ס"ד/

⁵ שו"ע ונו"כ או"ח תכח סעיף ז

⁶ ע"י תורת חיים למס' ב"ב ט"ז שהוכיח כהרמב"ם שמפרש דהא דיחיד קורא אותם שא"צ בהם עשרה ומותר לברך עליהם בפחות מעשרה שכן כתב בפרק י"ג מהלכות תפלה [הלכה ו] שמונה פסוקים שבסוף התורה מותר לקרות אותם בבית הכנסת בפחות מעשרה, והראב"ד השיג עליו דדבר זרות הוא דהצבור להיכן הלך, ובכסף משנה [שם ד"ה הראב"ד] תירץ דמשכחת לה כגון שהתחילו בפחות מעשרה ויצאו מקצתן. אבל יכולים לקרוא הפרשה בשנים ודלא כהשו"ע ע"ש וצ"ע

⁷ והטעם דיש בהן שינוי משאר ס"ת דיהושע כתבן ואפילו למ"ד דמשה כתבן בדמע הואיל שיש שינוי בהן שנכתבו בדמע נשתנו שלא לחלקן כשאר ס"ת. מ"ב שם כא

⁸ שו"ע ונו"כ יו"ד ער א

⁹ ולא אשה, רמב"ם [ספר המצות, סוף מצות עשה]. ובתשובת שאגת אריה דיני ספר תורה [סימן לה] פקפק על פסק זה של הרמב"ם, דאי משום דליתנהו בכל המצות אם כן גם ישראלים ליתנהו במצות כהנים ולפטרו. גליון מהרש"א שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הקנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

מישראל שיכתוב לו ספר תורה¹⁰, ואפילו הניחו לו אבותיו ספר תורה מצוה¹¹ לכתוב משלו.

ולפיכך לאחר שכתב ספר תורה לא יקדישנו לבית הכנסת¹², אפילו כונתו לזכות הרבים, אלא ישאילנו להק¹³ וראוי שישמש את הציבור¹⁴ שהרי נאמר (שם) לְמַדָּה אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שִׁמְהָ בְּפִיָּהֶם לְמַעַן תִּתְּיָה לִי הַשִּׁירָה הַזֹּאת לְעַד בְּבְנֵי יִשְׂרָאֵל.

הלוקח¹⁵ ספר תורה מן השוק ואינו מגיה בה דבר, הוי כחוטף מצוה מן השוק, כלומר ואינו יוצא בזה מצות עשה זו, ואין לו שכר גדול כל כך כמי שטרח בכתיבתה, שיש למדת הדין לחלוק ולומר אלמלא שבאה עליו בלא טורח לא היה עושה אותה.

אבל אם הוא בעצמו כותבה או שכר סופר לכותבה, וטרח בתקון הקלפים ולסבול עול הסופר עד שנכתב, הרי זה כאילו קבלה מסיני, שיש למדת רחמים פתחון פה לומר כמו שטרח טורח זה כן היה טורח ללכת במדבר כדי לקבל תורה מהר סיני.

¹⁰ ודקדקו חז"ל [גימין ס ע"א] כיון דקי"ל שאין כותבין את התורה פרשיות פרשיות, דתורה התומה נתנה, על כרחך מה שצוה משה רבינו ע"ה שיכתבו את השירה לא קאמר שירת האזינו לבדה, אלא היינו לומר שיכתבו כל התורה עד שירת האזינו שהיא גמר כל התורה ושירת האזינו עד סופה בכלל.

¹¹ והטעם שאין מברכים על מצוה זו עיין שד"ח מע' ברכות אות טז ד"ה ועל כתיבת

¹² ואני תמה על אלו שמוציאים למצות כתיבת ס"ת הון רב ולבסוף מוכרים אותיות, וכן מקדישים הס"ת, ויתבאר להלן בדברינו בס"ד שבוה עלולים לבטל המ"ע, ובכחם היה להשיג המ"ע בשלימות לאחר ששילמו כ"כ. תשובות והנהגות כרך א סימן תרכג

¹³ תורת חיים כאן כתב ונראה דיחיד הכותב ס"ת לעצמו ונתנה לבהכ"נ לקרות בה בצבור ומקדישה לאו שפיר עביד דכיון שמקדישה הרי היא של הקדש ולא שלו היא ואינו יוצא בה י"ח וליכא למימר דבכתיבה לחוד תליא מלתא ז"א דיחיד שכתב ס"ת לעצמו ואח"כ נאבדה פשיטא שצריך לכתוב לו ספר תורה אחרת ולכן נראה שאין להקדיש ס"ת אח"כ כותב לעצמו אחרת עכ"ל ע"ש (וכן ראיתי בספר ברכי יוסף שכ"כ (בספר תשובת בית יהודה ח"א י"ד סימן כ"ג)) ועיין בספר בני יונה מהגאון מוהר"ר יונה לנד סופר שחולק עליו וסובר דאם נאבדה ממנו והיא מצויה באיזה מקום שיוציאים ידי מצות ועתה כתבו לכם ואפילו אם נקרעה או נשרפה קרוב הדבר שיצא ידי מצותה של כתיבה ומכ"ש אם הקדישה דיצא דמסתמא לא הקדישה אלא שתהא מיוחדת לקריאת הצבור אבל מצות הכתיבה אישתאר לעצמו ומ"מ יותר טוב שלא יקדישה והרי תהיה כולה שלו ע"ש. ועיין בספר פרדם דוד פרשת כי תצא שחולק גם כן על התורת חיים הנ"ל והוכיח מדברי הרמב"ם דיחיד שכתב ס"ת משלו ואח"כ נאבדה דיצא ואין צריך לכתוב אחרת ע"ש. (וכן בספר תורת נתנאל מהגאון בעל קרבן נתנאל שעל הרא"ש פרשת יתרו חולק על הת"ה וכתב עליו וז"ל ראה זה דבר חדש ואין אחד מהפוסקים שהזכיר דין זה. גם כל העולם כולו אין נוהגין כשנאבד מהם ספר תורה שיכתוב מחדש. ע"כ בדקתי אחריו ואעלה שלא כדבריו כו' והוכיח מהרמב"ם ג"כ כן ע"ש. פ"ת שם ג

¹⁴ תשובות והנהגות כרך א סימן תרכה

¹⁵ רמ"א ולבוש שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הקנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

וכן הקונה ספר תורה והיא היתה מוטעה, והגיה אותה¹⁶ אפילו אות אחת¹⁷ הרי הוא גם כן כאילו קבלה מסיני, שיש למדת רחמים לומר כמו שתיקן זה, כך אם היה מוצא טעויות רבות היה מתקן אותם¹⁸.

אין מקיים המצוה עד שיהא כתוב כדין ס"ת, אבל אם יש בה דבר הפוסל או חסר או יתר אפי' אות, אינו יוצא ידי המצוה, כי אינו ס"ת כלל¹⁹. וי"א²⁰ שמטעם זה אין אנו חייבים בזמן הזה במצוה זו, כיון שאיננו בקיאים בחסרות ויתירות, אך העיקר שחייבים אף בזמן הזה.

¹⁶ עיין בתשובת שאנת אריה סימן ל"ד שהעלה דאפילו לא הניחו לו אבותיו כתובה אלא כל שהוא אפילו תיבה או אות א' לבד והוא גמר והשלים את הכל לא יצא ידי חובת מ"ע זו ע"ש. והא דכתב בהג"ה דאם הגיהו ה"ז כאילו כתבו אף על פי שלא כתב כל התורה כולה ע"ז סק"א. פ"ת שם ד

¹⁷ ואיתא בתוס' בהקומץ רבה אות אחת פ"י בס"ת שלקחו מן השוק לא נחשב עוד כחוטף מצוה שהיה אצל חבירו [בעבירה] שהיה משהה [ספר] שאינו מונה ומעלני על זה כאלו כתבו עכ"ל. מ"ז שם א

¹⁸ ומ"כ על זה ולפי זה הקונה ס"ת מיד עובד כוכבים שלקח מישראל לאו כחוטף מצוה אלא כאלו כתבה עכ"ל ורמ"א הביא זה בסמוך וכתב דמה שכ' כחוטף מן השוק ואינו יוצא בזה הוא נגד דברי רש"י שכתב דאם לקחה מצוה עביד ואם כתבה הוי מצוה מפי. מ"ז שם א

¹⁹ מנ"ח תריג א

²⁰ ולפ"ז מצוה זו רופפת בידינו דמבואר בקדושין דף ל' בעי ר"י וא"ו דגחון וכו' אינהו הוי בקיאים בחסרות ויתירות אנו לא בקיאים א"כ כיון דאין אנו בקיאים א"כ אפשר כתבינן מלא חסר או איפכא ואין מקיימין המצוה כלל וכבר העיר בזה בס' ש"א בס"י ל"ו לפטור ממצוה זו בזה"ז מטעם דאין אנו בקיאים בחו"י. ונלע"ד בירורן של דברים דיש שני מיני חו"י אחד דע"י החסר או יתיר נשתנה פירוש התיבה או יוכל להשתנות כהנהו דמבואר בסנהדרין דרך משל כתיב בסכת חסר וע"י זה דרשין דסוכה שתחת הבית פסול או שתים כהלכתן דסכת חסר משמע אחד ע"ש א"כ בכתב מלא משתנה הדין דסוכה ולא משמע והרבה בש"ס ע"ש ל"מ למאן דסובר יש אם למסורת א"כ במלא חסר או להיפך מהפך דברי אלהים חיים כי נשמע הרבה דינים היפוך הדין האמת ואפי' למאן דסובר יש אם למקרא ואין הדין משתנה עכ"פ כיון דנמסר לנו דיהיה נכתב כך היפוך המקרא כגון סכת חסר אף על פי דנקרא מלא והדין הוא לפי הקריאה עכ"פ המסורת היה דפירוש התיבה יהיה כך או קרנות קרן אחד או נפשות חסר דיהיה מאדם אחד ע"ש בסוגיא א"כ משתנה פירוש התיבה ע"י חסר או יתר בודאי הס"ת פסול ואין לה דין ס"ת כי הוא תיבה אחרת כפי שנמסר. אך יש חסירות ויתרות דאינו משתנה פירוש התיבה ע"י זה כגון אהרן בפרשת תצוה במס"ק יש מסורת דנכתב מלא בוא"ו. וכן ראיתי בס"ת ישנים אך הרבה בעלי מסורת חולקין על זה וכן נוהגין האידנא עיין באחרונים וכן פצוה דכה דיש קצת מסורת דנכתב באל"ף לבסוף. וכן ראיתי בס"ת ישנים והיום כותבין בה"א בסוף דברים כאלו אין משתנה פירוש המלה ע"י ככה"ג אין קפידא בחסרות ויתירות. והנה חלק הראשון ודאי לא נשכח כלל ובפרט דאנו פסקינן יש אם למסורת א"כ נ"מ לדיני התורה וח"ו בודאי לא נשכח אפי' כחוט השערה מהדין ובפרט דנוגע למ"ע של כתיבת ס"ת וח"ו שיתבטל מצות עשה ע"י שכחה אך אותם חו"י שלא נשתנה פירוש המלה כלל בין חסר או יתיר אינו מזיק כלל וזה שכחו ע"כ לא הי' יודעים אם וא"ו דגחון מהאי גיסא וכו' וזה דלא נשתנה כלל אינו מזיק למצוה זו ויוצאים בכתיבה זו המצוה בשלימות.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הקנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

כשאנו יודע לכתוב צריך שישכור סופר ויעשהו שליח כדי שיוכל לכתוב לו, ויקנה הספר תורה בעת הכתיבה שיהיה שלו²¹, אולם יש עליו לכתוב גם כן קצת²².

²¹ נראה להעיר כאן הערה מהודשת, דמצוי שבעה"ב מזמין ס"ת לעצמו ולא מקיים המצוה כלל, והוא משום שמצוה ממה שנאמר "ועתה כתבו לכם" והיינו לכתוב ס"ת משלכם דוקא, ואם הסופר כותב וגומרים בבית הכנסת או אצל נדיב, הלא כשכותב אות אחרון עדיין אין הס"ת שלו, שצריך לקנות הקלף בקנין כהלכה קודם, ובפרט כשעדיין לא שילם הכל דאז אומן קונה בשבח כלי, ולכן לפני שכותב אות אחרון עליו להגביה כל הקלף ולקנותו שתהא שלו ובוה מקיים המצוה דכתיבה בשלו, ואפילו שילם כסף לא סגי דמעוה אינם קונות ואף שהוא לדבר מצוה, וביותר אני חושש כיון שצריך כתיבה בשלו דומה לגט שהבעל חייב לכתוב בשלו, ולכן מקנין לבעל הקלף דיו וקולמוס, ולכן לפני שמקיים המצוה באות אחרון ימסור לו הסופר דיו משלו וקולמוסו ויאמר לו הריני מקנה לך הדיו וקולמוס במתנה גמורה, ואז כותב אות אחרון בשלו כדין. וכ"ז מפני שפשיטא לי מאחר שנאמר "ועתה כתבו לכם" צריך כתיבה משלו, ושור"ר שב"כ במנחת חינוך מצוה תרי"ג דפשיטא ליה דהדיו והקלף צריך שיהא משלו, עיי"ש דהפמ"ג נסתפק בזה, ולכן מי שקונה אות אחרון ואין הקלף שלו לא זכה בהמצוה, וראוי לכתחילה לזכות גם הדיו וכמ"ש, ובכ"ז לא נהגו לזוהר. תשובות והנהגות כרך א סימן תרכג

²² מניה אות אחת חשיב כאלו כתבו כולו, כדלהלן ומיהו העיקר שמצוה כתיבה מקיימין רק כשנכתב כולו בשליחות, ובהגיה אפילו אות לבד בעצמו מהני רק לענין דחשיב כאלו כתבו כולו בעצמו דהוה כאילו קיבלה מהר סיני אבל אין מקיימין המ"ע אלא כשנכתב כולו בשליחותו, (ובעיקר דברינו שלא מספיק לכתוב ולהגיה אות אחת אלא ליהוי כאלו קיבלו בהר סיני, אבל למ"ע צריך לכתוב כולו דוקא בשליחותו, אף שברמ"א סי' ע"ד כתב שאפילו לא נכתב בשליחותו כלל רק הגיה אות אחת מספיק ויצא, ביארתי במק"א הכוונה דמיירי באות אחרונה דוקא, שאין קדושת ס"ת אלא כשנגמר כתיבתו, ולכן באות אחרונה חשיב כאלו כתב כולו שבזה חלה הקדושה בס"ת כולה וזהו דוקא באות האחרונה ודו"ק היטב כי זה נכון.

ועוד נהגו אני בס"ד להקפיד לכתוב אות אחרונה בכל חומש וחומש ולקיים בזה המ"ע דכתיבה בהידור, ויסוד הדברים הוא ע"פ דברי הר"ן בפ"ה הגיטין שאין החומשים מעכבין, ואפילו נמצא פסול באחד קורא בשאר החומשים שאין מעכבין זה את זה אלא מפני כבוד הציבור, ונפסק כוותיה לדינא ברמ"א סי' רמ"ג ס"ה [ועיי"ש בביאורו] ד"ה יש, ... ואם כי לא מצאתי ד"ז מבואר, נראה שכדאי לנהוג כן, ויש בזה הידור במצוה כתיבת ס"ת לכתוב אות בכל חומש, אף שהאות האחרונה עיקר שבזה גמר הספר ומקיים המ"ע רק באות האחרונה. ועיין שאנ"א סימן ל"ד ודו"ק. ועיין בשיטה מקובצת ב"ב (יד א) שמעלה מיוחדת לכתוב בעצמו הפסוק תורה צוה לנו משה ולא על ידי הסופר, וראיתי שהעיר על כך האדמו"ר הגרא"ם מרדכי אלתר זצ"ל מגור להדר כן, העולה מדברינו דיש הידור מיוחד לכתוב אות בכל ספר וספר, וגם לכתוב תורה צוה לנו, וכן נהגתי בעזה"ש"ת, והסופר הניח תורה צוה לנו כל אות עם נפסק, ותיקנתי, ובי"ה קיימתי בזה המצוה כאלו קיבלה מהר סיני, וכולה נכתב בשליחות כדין. תשובות והנהגות כרך א סימן תרכד

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

התנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

י"א²³ שמקיים המצוה גם אם שותף עם אחרים ויש חולקים והמנהג להקל בזה, וראוי לכל אחד²⁴ שרצונו לקיים המ"ע ע"י קניית אות להתנות שאין הס"ת דציבור אלא שהוא שותף בכל הס"ת, שאז יוצא המ"ע לכמה פוסקים.

וכבר התבאר במסכת מגילה דף כז. שכל שכן שאם הניחו לו אבותיו ספר תורה²⁵, אינו רשאי למכרו, אפילו יש לו הרבה ספרי תורה. ואפילו אין לו מה יאכל²⁶ כי אם ע"י הדחק כלומר שיש לו רק על ידי נטילת צדקה, ואפילו למכור ישן כדי לקנות חדש, אם אינו מזומן אסור.

אולם אם החדש בבית הסופר ואינו חסר אלא לשלם עליו י"א²⁷ שמוכרים את הישן כדי לקנות החדש. ויש אוסרים²⁸ למכור על מנת כן, ואפילו להחליף הישן בחדש אסור. ואפילו להוציא מתחלה מעות משלו לקנות חדש עד שימכור אח"כ הישן וישתלם מהישן נמי אסור.

²³ עיין בתשובת בית אפרים חי"ד סימן ס"ג לענין כתיבת ספר תורה בשותפות אם יוצאין ידי חובתם ע"ש ועיין בספר פרדס דוד מהרב דוד דישבעק ז"ל פרשת כי תצא שגם הוא ז"ל נסתפק בזה דדלמא בעינן כולו משלכם להוציא שותפות כמו דאיתא גבי אתרוג במסכת ב"ב דף קל"ז עיין שם (ואף דבא"ח סימן תרנ"ח ס"ז בהג"ה כתב ודוקא שלא קנו לצורך מצוה כו' שאני התם דכל אחד אינו צריך לו רק בעת נטילתו לצאת בו משא"כ הכא דכל אחד צריך שיהיה הס"ת שלו בכל עת ובכל שעה ופשוט הוא) ותמה מאד על מנהג העולם דפשוט הוא בעיני כל בחברות שכותבין ס"ת בשותפות דכל אחד יוצא בו ושוב כתב להוכיח קצת כמנהג העולם דיוצאין בשותפות ע"ש. פ"ת שם א ומנהגינו שיוצאין גם בקנה אף שלא נכתב עבורו בשליחות וכרש"י ושימת המ"ז ורבינו הגר"א זצ"ל בהגהותיו כאן שיוצאים בקנה, וכן מפורש בסה"מ להרמב"ם מצוה י"ח ונהגו להקל שגם בשותפות יוצאין, (ראה להלן סי' תרכ"ז, ובחלק ב' סימן תקי"ט), ולכן כל אחד אף שקנה אות אחת כוונתם להקנות לו באופן שהוא שותף בכלו, ובהגיה אות אחת האחרונה בס"ת יש לו המעלה שהוא כאילו כתבו כולו ומעולה יותר, ולכן נהגו לפזר ע"ז כסף. תשובות והנהגות כרך א סימן תרכו

²⁴ שם תרכז

²⁵ שו"ע ונו"כ יו"ד רע א

²⁶ ואע"ג שלשון הגמ' אינו רואה סימן ברכה כיון דתנא ברישא לא ימכור כו' דהיינו איסורא ועל זה אמר יתר על כן כו' משמע דגם בזה הוא איסור כמו ברישא. מ"ז שם ב

²⁷ כך הכריע המ"ז שם ג דבספק זה דקי"ל להקל דודאי אין כאן ספק דאורייתא ולמה נחמיר בספיקא דגמרא בזה

²⁸ כן הכריע הש"ך שם ג

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הקנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

ואם רוצה למכור הישן כדי לקנות ספר מהודר יותר, יש אוסרים²⁹, ויש מתירים אם קונה לעצמו כדי לקיים מצות כתיבת ספר תורה³⁰. ויש מתירים כל שיש בו כשרות או הדר יותר³¹, ואם מכרו אפילו שלא כדין לכו"ע יכול לקנות בדמים ס"ת כמבואר לעיל.

אבל ללמוד תורה או לישא אשה, וכן להספקת תלמידים³², שיתפרנסו מדמי המכירה בריוח ויוכלו ללמוד תורה³³, או להחזיק ישיבה³⁴ או כולל³⁵, או להשיא בדמיו יתומים או יתומות³⁶ או עניים שאין להם מקור אחר³⁷, מותר למכור אם אין לו דבר אחר למכור, וישאר בית הכנסת או ספר תורה לציבור³⁸. וכן לצורך פדיון שבויים, או לרפואה מחולי של סכנה³⁹, או להחזיק ידי עני שאין לו מה יאכל ואין שום דרך אחרת⁴⁰, וכן כדי להקים מקוה טהרה כשאין אחר באיזור, כשאין שום מקור מימון אחר⁴¹. מותר למכרו.

צ"ע אם מוכרין ס"ת לקנות גמרא ופוסקים ופירושיה⁴². ויש שכתבו בפשיטות שמוכרים⁴³.

²⁹ עיין בתשובת חתם סופר סימן רנ"ד דמי שהיה לו ס"ת שקנה אסור למכרו ואף אם הספר השני ספרא דוקנא מפי כתבי ונכתב יותר בהדור גם זה אינו מעלין בקודש כיון שאין הקדושה מעולה בעצמה אף על פי שהוא יפה ומהודר ע"ש.

³⁰ תשובת אבן השהם סימן כ"ג באחד שנדב לבו ונדר לקנות ס"ת לקיים ועתה כתבו וקנה ס"ת ואח"כ ראה שאין הכתב מהודר. מהויב לקנות היותר מהודר. דדמי ממש לאתרוג דאמרינן הידור מצוה עד שליש ואם כן כאן ימכור ויקנה אחרת היותר נאה ע"ש שהאריך

³¹ כף החיים קנ"ג יט

³² שו"ע ונו"כ או"ח קנ"ג ו

³³ מ"ב שם סג

³⁴ בשו"ת מהרש"ם יו"ד סי' קס"ז שת"ת דתשב"ר עדיפא מת"ת של גדולים, וכ"כ בדע"ת בשם שו"ת משפטי שמואל סי' ס"ה, שו"ת מנח"י ח"ב סי' ל"ט ושו"ת שבה"ל ח"ה סי' קמ"ד, דלא בשו"ת מהר"י אסאד יו"ד סי' שמ"ו דהחזקת ת"ח גדולים עדיפא

³⁵ ובפתחי תשובה יו"ד סי' רנ"ט סק"ה בשם שו"ת הר הכרמל יו"ד סי' כ"ד שהלבשת נער הגון כדי שיוכל להתכסות כהוגן לילך לבית רבו ללמוד גם זה בכלל הספקת תלמידים

³⁶ דאע"ג דאין האשה מצווה על פריה ורביה מ"מ לשבת יצרה שייך גם באשה. מ"ב שם כד

³⁷ שו"ת מהרש"ם ח"א סי' מ"ט, אשל אברהם (אופנהיים) על גליון השו"ע סק"ב, בה"ח סקל"ג.

³⁸ פמ"ג או"ח קנ"ג מ"ז שם ד

³⁹ ערוך השולחן שם מז

⁴⁰ לקט הקמח החדש סקמ"ה עפ"י הפ"ת יו"ד סי' רכ"ב סק"ב בשם השבות יעקב

⁴¹ שו"ת אג"מ ח"א סי' נ"א, וכ"כ באגרות הח"ח ובפאר הדור ח"ב עמ' קנ"ה בשם החו"א זצ"ל.

⁴² מ"ב שם סג

⁴³ שו"ת חת"ס היו"ד סי' רמ"ד

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הקנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

י"א שיחיד בשלו, אפילו ס"ת מותר למכרו⁴⁴ ולעשות בדמיו כל מה שירצה כל שלא הקדישו לקרות ברבים, אולם אינו רואה סימן ברכה בדמים אלו⁴⁵. ויש מי שאוסר אא"כ ללמוד תורה או לישא אשה. ולדעה זו אפילו ז' טובי העיר במעמד אנשי העיר ג"כ אסורין למכור ס"ת ולהשתמש בדמיה אא"כ הוא תועלת בשביל לימוד התורה⁴⁶. והמנהג כדיעה הראשונה, במקום שיש צורך גדול⁴⁷.

עיקר טעם מצות עשה זו דכתיבת ספר תורה אינה אלא כדי ללמוד בה, כמו שסיים בפסוק זה ואמר וְלַמָּדָה אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שִׁמְיָהּ בְּפִיָּהֶם, לפיכך אף על גב דודאי כתיבת ספר תורה היא המצוה המפורשת בתורה בפירוש⁴⁸, וחייבים לכותבה לקרות בה ברבים⁴⁹, אבל אין אדם יוצא ידי חובתו בכתיבת ספר תורה לבדה, אלא כל איש אשר ידו משגת לכתוב חומשי תורה והמשנה והגמרא ופירושיהן או לקנות אותם, הרי זה חובה ומוטל עליו בכלל מצות עשה זו יותר מכתיבת התורה, ובלתם לא קיים המצוה כתיקונה עד שיכתבם או יקנה אותם וגם לא ימכרם אם לא ללמוד תורה ולישא אשה.

⁴⁴ שעל שלו יש לו כח כז' טובי העיר במעמד אנשי העיר בשל צבור, דמותר להוציא ע"י מכירה זו הדמים לכל מה שירצו. כנזכר לעיל דף כו.: מ"ב שם נט

⁴⁵ מ"ב שם ס מהע"ת וא"ר

⁴⁶ ואם מכר צריך לקנות בדמיה ס"ת אחרת [מ"א] ומלבוש יו"ד משמע דבזמ"ה במעמד אנה לכו"ע מותר להשתמש בדמיה. מ"ב סב

⁴⁷ שו"ת מהרש"ם ח"א סי' י"ח "ועכ"פ בזה"ז דהמנהג למכרו אפילו בנתנו לקרות בו ברבים מי יבוא להחמיר נגד המנהג"

⁴⁸ ובדורות הראשונים שלא היה עיקר לימודם ועיונם אלא מתוך הספר תורה והשאר היו מעיינים ולומדים בעל פה, ודברים שעל פה לא היו רשאים לכתוב לפיכך לא אמרו קדמונינו במצות עשה זו אלא מצות עשה לכתוב ספר תורה, אבל בזמנינו זה שנתחדשה הלכה משום עת לעשות לה' [תהלים קיט, קכז] שרשאים לכתוב כל התורה שבעל פה, דהיינו משנה וגמרא ותלמוד, ואין כותבין ספר תורה אלא לקרות בה ברבים ומניחים אותה בבית הכנסת, ושאר עיקר לימודינו ועיונינו הוא בחומשים ובמשנה ובגמרא ופירושיהם, כי בלתם אי אפשר להבין ולעמוד על דברי תורתנו ועומקה, לפיכך אף על גב דודאי כתיבת ספר תורה היא המצוה המפורשת בתורה בפירוש, וחייבים לכותבה לקרות בה ברבים, אבל אין אדם יוצא ידי חובתו בכתיבת ספר תורה לבדה,

⁴⁹ וכ"כ הטור בשם הרא"ש ופירש ב"י דלא בא לפטור אותנו מכתיבת ס"ת דאדרבה יש גם לנו לכתוב וללמוד בה אלא בא לומר שיש מצוה גם בכתיבת ספרי' אלו ובדרישה חולק עליו דאין לנו ללמוד מס"ת ולזול בכבודה דדוקא בדורות הראשונים היו מוכרחים לכך שהיה אסור להם לכתוב דפין דפין אלא כולם בגלילה וגם היו דורשין קוצי האותיות בס"ת משא"כ עכשיו ועל כן אין לנו המצות עשה הזאת לכתוב ס"ת אלא בכתיבת שאר ספרים ע"כ ואף שלפי משמעות הלשון של הרא"ש משמע יותר כדברי הדרישה מ"מ נכונים דברי ב"י דהיאך נכטל מצות עשה של ועתה כתבו לכם בחילוף הדורות. לבוש ומ"ז שם ד אולם השי"ך ה משמע שנקט לעיקר כדעת הדרישה, ובביאור הגר"א כתב כדעת הב"י

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

ד. עושה אדם יריעה מבת שלש דפיין ועד בת שמנה דפיין פחות מיכז ויתר על כז לא יעשה

שיעור היריעה⁵⁰ כדי שתכיל מאלו הדפיין כלומר עמודים, שלשה או ד' או ה' או ו' או ז' או ח', אבל לא יעשה צרה של שני דפיין ולא רחבה⁵¹ של תשעה דפיין, ועיקר הנוי שיהא משל ארבע או חמשה דפיין⁵².

וכל זה למצוה אבל לא לעכב ולפיכך אם לא נכתב רק שני דפיין ביריעה כשר בדיעבד⁵³. ויש מכשירים⁵⁴ אפילו בדרף אחד.

ה. ולא ירבה בדפיין מפני שנראה אגרת ולא ימעט בדפיין מפני שעיניו משוטטות אלא כגון למשפחותיכם (למשפחותיכם למשפחותיכם) ג' פעמים

⁵⁰ שו"ע ונו"כ יו"ד רבע ג

⁵¹ בטור כתוב ושיעור אורך היריעה כדי שתכיל ג' מאלו הדפיין הא דאמר אורך פירושו רוחב היריעה שהרי השיעור הוא בג' דפיין זה אצל זה וקראו אורך לפי שהשורות הם באורך הדרף נקראים. רש"ל. מ"ז שם ג לבוש ומ"ז ד

⁵² מ"ז ד מסמ"ג הלכות ספר תורה שכתב הך דינא דעושה יריעה בת שלש כו' וכל מה שזכר כאן וסיים עלה וכל זה למצוה אבל לא לעכב ע"כ וכ"כ במרדכי הלכות קמנות. א"כ אם לא נכתב רק שני דפיין ביריעה כשר בדיעבד וכן משמע ברמב"ם פ' י' דהלכות ס"ת דלא השיב זה בין הפסולים ותימה על ב"י ורמ"א שלא הביאו זה ונראה דמה שכ' השו"ע בס"י רע"ג סעיף ה' כל אלו הדברים כו' קאי גם על ס"י זה. ועייין אמרי ברוך שגם מהרי"ק סימן ק"ל מחליט להלכה כדברי הסמ"ג [עשיין בה קז, ג]. ועייין יד שאול.

⁵⁴ באמרי ברוך ובגלי' מהרש"א משו"ת מהר"ם מינץ סימן י"ב ותשובת דבר שמואל אבוהב סימן שט"ז פוסק שבדיעבד אף רק דף אחד ביריעה כשר. דהרי לא מנאו הרמב"ם ריש פרק י' מהלכות ספר תורה בין עשרים דברים המעכבים. ובפ"ת ה הביא (ועייין בתפארת למשה שכתב דאפילו רק דף אחד כשר וכן הורה הלכה למעשה ע"ש וכ"כ בתשובת אא"י (פנים מאירות ח"ב סימן קע"ט) ע"ש פלפול ארוך וכן כתב בתשובת הרשב"ש סוף סימן קכ"ז ע"ש (וכ"כ בתשובת שבות יעקב ח"א סימן פ"א) וכ"ה בתשובת שב יעקב סי' נ"ז.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכתא למשיחא בדף היומי

מסנת מנחות

לאורך כל שטה ושטה⁵⁵ נתנו שיעור כדי שיוכל לכתוב באותם הבתים שכותב לפי מה שהוא ג' פעמים למשפחותיכם דהיינו שלשים אותיות⁵⁶, דהיינו שיעור טפח ודוקא בכתיבה דקה אבל בכתיבה גסה הכל לפי הנזי ואפילו יותר מטפח⁵⁷, ולא תהא קצרה מזה שלא יהא הדף נראה כאגרת, ולא ארוכה יותר מזה שלא יהא עיניו משוטטות בכתב, שעניי הקורא משוטטות כשהשיטות ארוכות וטועה בראשי השיטות⁵⁸.

ו. נזדמנה לו יריעה בת תשע דפים לא יחלוק שלש לכאן ושש לכאן אלא ארבע לכאן וחמש לכאן בד"א בתחלת הספר אבל בסוף הספר ... פסוק אחד בדף אחד

אם נזדמנה⁵⁹ לו יריעה בת תשעה דפין והוא צריך לחלק אותה לא יחלקנה בענין שיהא שלשה דפין באחת וששה בשנייה, אלא שיהא ארבע באחת וחמשה בשנייה.

במה דברים אמורים בכל היריעות שבספר חוץ מבאחרונה, אבל באחרונה שבסוף הספר אפילו פסוק אחד בדף אחד עושין אותו דף לברו ותופרין אותו עם שאר היריעות, שאין כאן גירעון בזה בנויה כמו באמצע הספר אף על פי שאין בפסוק האחרון תיבות כמנין השיטות יעשה אותיות ארוכות ממטה למעלה כדי שתחזיק תיבה א' ד' או ה' שיטין כדי שיסיים בסוף הדף.

⁵⁵ שו"ע ונו"כ שם ב

⁵⁶ והנה לא ידעתי מנא לן שהוא שלשים אותיות דלמא הוא חסר יו"ד והוי רק עשרים ושבע אותיות ומנא לן שהוא שלשים אותיות, ועיין לקמן סימן רע"ה סעיף (ה') [ב] בצורות פתוחה וכו' ויניה חלק כדי תשע אותיות, ע"ש מה שכתבתי בזה. בית הלל שם.

⁵⁷ ש"ך שם ג מהנהגת מיימוני בשם הר"ח דהיינו שיעור טפח ובכתיבה כסה יותר כיון שאין עיניו משוטטות כיון שהכתיבה גסה וכן נוהגין.

⁵⁸ לבוש וש"ך שם ד

⁵⁹ שו"ע ונו"כ שם ג

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

התנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

ולכל היד
הזזקה
ולכל
המורא
הגדול אשר
עשה משה
לעיני
כל
ישראל

ויעל משה מערבת מואב אל הר
גבו ראש הפסגה אשר על פני ירוזו
ויראהו ה' את כל הארץ את הגלעד
עד דן ואת כל נפתלי ואת ארץ
אפרים ומנשה ואת כל ארץ יהודה
עד הים האזורון ואת הנגב ואת
הככר בקעת ירוזו עיר התמרים
עד צער ויאמר ה' אליו זאת הארץ
אשר נשבעתי לאברהם ליצחק
וליעקב לאמר לזרעך אתננה
הראיתך בעיניך ושמה לא תעבר
וימת שם משה עבד ה' בארץ
מואב על פי ה' ויקבר אתו בגי
בארץ מואב מול בית פעור ולא
ידע איש את קברתו עד היום הזה
ומשה בן מאה ועשרים שנה במתו
לא כהתה עינו ולא נס לזזה ויבכו
בני ישראל את משה בערבת מואב
שלושים יום ויתמו ימי בכי אבל
משה ויהושע בן נון מלא רוזו זכמה
כי סמך משה את ידיו עליו וישמעו
אליו בני ישראל ויעשו כאשר צוה
ה' את משה ולא קם נביא עוד
בישראל כמשה אשר ידעו ה' פנים
אל פנים לכל האתת והמופתים
אשר שלחו ה' לעשות בארץ
מצרים לפרעה ולכל עבדיו ולכל
ארצו

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכתא למשיחא בדרף היומי

מסכת מנחות

ואם נותרו הרבה⁶⁰ פסוקים יכול לכתוב בכל שיטה תיבה אחת כמנין השיטין אולם כל זה בסוף התורה כיון שאי אפשר בענין אחר אבל באמצע התורה אין לעשות כן לא להמשיך האותיות לארכן ולא לרחבן אלא יכתוב כהלכתן. ואם אירע שהסופר כתב כן לא נפסל בשביל כך.

ז. שיעור גליון מלמטה טפח מלמעלה ג' אצבעות ובין דף לדף כמלא ריוח רוחב שתי אצבעות ובחומשין מלמטה שלש אצבעות מלמעלה שתי אצבעות ובין דף לדף כמלא ריוח רוחב גודל ובין שיטה לשיטה כמלא שיטה

שיעור הגליון⁶¹, למטה לא יהא פחות מד' אצבעות בגודל, ולמעלה לא יהא פחות מג' ⁶², ובין כל דף ודף שנים.

לפיכך צריך שיהא בתחלת כל יריעה וסופה כרוחב אצבע גודל וכדי תפירה, ונמצא כשתופר היריעות ביחד יהיה בין כל דף ודף בכל הספר רוחב שתי אצבעות.

ובדיעבד⁶³ אף אם לא הניח שיטה פנוי כלל בכל הס"ת כולה כשר.

ובין כל שיטה ושיטה צריך רוחב כמלא רוחב שיטה, אולם כל זה בספר תורה אך בתפילין ומזוזות י"א⁶⁴ שאין צריך וכן נהגו הסופרים שאין מרדקין בזה.

⁶⁰ ש"ך שם ו

⁶¹ שו"ע ונו"כ שם רעג א וזהו בספר תורה אך בתפילין יבואר להלן דף לא.

⁶² לפי שאין דרך משמוש יד למעלה כמו למטה. ט"ז שם א

⁶³ עיין פ"ת סי' רבע ס"ק ה ה בתשובת שב יעקב סי' נ"ז. כתב שם עוד הרב השואל ע"ד שאין בקצת יריעות שיטה פנוי למטה מכתב. לא מצאתי לשיטה זו שום רמז בש"ס ופוסקים. ואף שמנהג ישראל תורה היא מ"מ אין לפסול על מנהגם וקבלתם אף אם לא הניח שיטה פנוי כלל בכל הס"ת כולה בדיעבד ע"ש ונראה שהרב שב יעקב הסכים להשואל בזה מדשתק בזה
⁶⁴ מ"ב לב קמד

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הקנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

וכבר התבאר במסכת ב"ב דף יג: שכשכותב ספר תורה⁶⁵, יש להניח בין כל חומש וחומש, ד' שיטין פנויות בלא כתב⁶⁶, ויתחיל החומש מתחילת שיטה חמישית. וצריך שיהיה גומר באמצע הדרף ומתחיל באמצעיתו⁶⁷. אבל לסיים ספר אחד בסוף הדרף ולהתחיל ספר שאחריו בראש הדרף אפילו יניח פנוי ד' שיטין אינו רשאי.

ויניח בתחלתו ובסופו כדי לגלול על העמוד⁶⁸, ועוד שתי אצבעות שישארו בין העמוד והדרף.

⁶⁵ שו"ע ונו"כ שם רענא

⁶⁶ עיי' אס"ז ב"ב י"ג בשם הר"מ בקרית ספר אם מותר לעשות יותר מן ד' שיטין דהרא"ש מתיר והרמב"ם אוסר, יע"ש בשם רמב"ן ורשב"א דכל שיעורים אלו בכתב בינוני.

⁶⁷ בתוס' פ"ק דב"ב (דף י"ג ע"ב) הביאו בשם הירושלמי פ"ק דמגילה ו והובא בב"י לקמן (סי' רפ"ג) מובא בדגמ"ר סי' ערה ובח"י רע"א שם, כאן וציין לתשב"ץ ח"א סימן קע"ה כתב דמה שהצריכו חכמים להניח ד' שיטין בין חומש לחומש למצוה בלחוד הוא ולא לעיכוב ומש"ה מסתברא דליכא קפידא בהא מלתא בין שיהיו אלו הד' שיטין באמצע הדרף או בתחלתו או בסופו או קצתן בסופו וקצתן בתחלתו בין כך ובין כך אפילו לכתחלה שפיר דמי ומיהו הא דבדיעבד אינו מעכב היינו אם הוסיף או גרע אבל אם לא שביק רווחא כלל ודאי פסול ע"ש גם (בשו"ת תשובה מאהבה ח"א סימן ס"ה) האריך בזה והביא ראיה ברורה מש"ס מנחות דף ל' דליכא קפידא כלל בהא וכתב שגם הירושלמי שהביא התוספות שם לאו לעיכובא קאמר אלא למצוה לכתחלה ע"ש. [וכן העלה (בתשובת התם סופר סימן רנ"ה) ומסיק ולהלכה אני אומר נהי שלכתחלה אין לנו לעשות נגד הריצב"א שבתוס' מ"מ בהגיע הסופר לסוף החומש ודחיקא ליה עלמא לא ימעט בכתב כדי שיסיים באמצע הדרף דההוא הו"ל כדיעבד דאין נכון לגנות הס"ת עתה באותיות כאלו משום סיום חומש שבסוף הדרף שהוא גנאי העתיד וחששא בעלמא שמא יחתכנו ומכש"כ בזה"ז שאין דרך לשמש כלל בחומשין העשויים בגלילה ולעולם לא יבא אדם לחתוך ס"ת לחומשין אפילו אם יסיים החומש בסופו ע"ש]. ועיין (בנו"ב תניינא חי"ד סי' קע"ט) בתשובה מבן המחבר בס"ת שכתב הסופר בסוף ספר שמות בכל מסעיהם בסוף היריעה ולא הניח אפילו שיטה אחת ולמעלה התחיל ספר ויקרא וג"כ לא הניח שום שיטה וכתב שתורת אמת בפי תשב"ץ הנ"ל דרק לכתחלה צריך להניח ד' שיטין ובדיעבד א"צ ומיהו אי לא שביק רווחא כלל בודאי פסול אף כדיעבד והעלה כיון שיש י"ג תיבות אחר שם הויה ב"ה אם אפשר לחקוק כל הי"ג תיבות ולכתוב אותן בכתב דק באופן שישאר שיטה תחתונה פנוי לגמרי כשר לכ"ע ואם א"א לעשות כן אזי יניח עכ"פ בשיטה תחתונה ריוח חצי שורה או לכל הפחות כדי לכתוב ג"פ אשר שהיא פתוחה לדעת הרמב"ם ע"ש.

⁶⁸ (בתשב"ץ ח"ב צ"ג) שנשאל בס"ת שמחמת יושנו נתקלקלו היריעות הראשונה והאחרונה עד שלא נשאר בהם כדי לגלול עמוד מהו לתפור עם היריעה הישנה בשיעור לגלול מגול חדש והשיב דנראה שאין בזה איסור כלל ואפילו לכתחלה שפיר דמי ואפילו היה אסור לעשות כן בתחלת עשייתו עכשיו שנתקלקל מחמת יושנו ודאי שרי ע"ש

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

ח. ובין תיבה לתיבה כמלא אות קטנה ובין אות לאות כמלא חוט השערה

צריך שכל אות⁶⁹ תהא מוקפת גויל מארבע רוחותיה, שלא תדבק אות בחבירתה, אלא מצוה שיהא ביניהם כחוט השערה.

ולא יהיו מופרדות הרבה זו מזו, כדי שלא תהא תיבה אחת נראית כשתיים. אולם גם אם מופרדות זו מזו יותר מכחוט השערה אינו מעכב ואינו פוסל⁷⁰.

ויהיה בין תיבה לתיבה לכתחילה⁷¹ כמלא אות קטנה שהוא יו"ד, ולא יקרבים ביותר שלא יהיה שתי תיבות נראות כאחת. וי"א⁷² שצריך להניח מעט חלק בין פסוק לפסוק. וי"א⁷³ שאין צריך.

ואם שינה, שהרחיק בין האותיות עד שהתיבה נראית כשתיים, לתינוק דלא חכים ולא טיפש⁷⁴. או שקירב שתי תיבות עד שנראות כאחת, לתינוק דלא חכים ולא טיפש אפילו אם יש בסוף התיבה אות מנצפ"ך פתוחה כגון שכתב

⁶⁹ שו"ע ונו"כ יו"ד רעד ד ורמ"א או"ח לב לב

⁷⁰ ש"ך שם ד

⁷¹ ט"ז ב

⁷² רמ"א או"ח שם ש"ך יו"ד רעד ו

⁷³ המ"א בשם כמה אחרונים והגר"א בביאורו הכריעו דאין צריך להניח חלק יותר מבין תיבה לתיבה באמצע

פסוק. מ"ב שם קמו

⁷⁴ ש"ך שם ד

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הקנתא למשיחא בדרה היומי

מסנת מנחות

(בראשית לא יג) מן הארץ הזאת⁷⁵, פסול⁷⁶. אך אם מופרדות ונקראות על ידי התינוק כשתיים⁷⁷, למרות שאין ביניהם כמלא אות קטנה, כשר⁷⁸.

ט. אל ימעט אדם את הכתב לא מפני ריוח של מטה ולא מפני ריוח של מעלה ולא מפני ריוח שבין שיטה לשיטה ולא מפני ריוח שבין פרשה לפרשה

לא ימעט⁷⁹ הכתב מפני ריוח של מטה ולמעלה, פירוש שלא יעשה אותיות קטנות בשיטה עליונה ותחתונה כדי שישאר שיעור גליון.

ועמיתם את דברי אלה על לבבכם ועל נפשכם ולעשרתם אתם לאות על ידכם והיו לטוטפות בין עיניכם וכמדתם אדם את בנים לדבר גם בשבתך ובחיתך ובכחך בדרך ובשכרך ובקומך בדרך ובשכרך ובקומך וכתבתם על מזוזות ביתך ובשערך למען יראו ימיכם וימי בנים על האדמה

וכן אם עשה שרטוטין בכל הדר⁸⁰ ולא הניח משרטוט העליון ולמעלה כשיעור שיוכל להשתייר למעלה ממנו כדי שלש אצבעות אחר שיכתוב כתב שלו כפי מה שהוא רגיל בשאר היריעות ואי אפשר לו לקלקל כל השרטוטין לא יכתוב קטן כדי שלא יהיה נראה ככתב מנומר אלא לא יקפיד על שלא יהיה נשאר למעלה כראוי בדיעבד שכל זה אינו אלא למצוה מן המובחר.

⁷⁵ דע"ז ניכר שהם ב' תיבות מ"מ פסול כן ב' בס' עזרת נשים לבעל כפות תמרים בשמות גימין אות ב' בשם בן ציון. חי' רע"א שם, ועיין פ"ת שהביא מספר הני יונה שהסתפק בזה.

⁷⁶ פסול דאורייתא הוא. ויש לחוש גם לגרר עובי אותיות למען יראו שהם שתי תיבות, למשל בכתב "עלכן" תיבה אחת ומגרר מעובי ה"ל' ומעובי ה"כ", דכיון שנכתב התיבה בפיסול יש לחוש משום חק תוכות, תשובת דבר שמואל אבוהב סימן רס"ה. גל' מהרש"א. אולם עיין בדעת תורה שכתב "ובכה"ג יש לעשות סדק בינתיים וליתן שם מטלית ולמתוח שם הסדק לכאן ולכאן לרוחב הגויל היטב או ירכך העור במים ויוכל ע"ז למתחו היטב ולהרחיב הגויל" דמשמע שלא חש לחק תוכות. אולם יש לחלק דלא שינה כאן בחקיקת האות.

⁷⁷ ואם כן כ"ש הוא אם נחסר איזה אות בסוף התיבה ותולה אותו בין השורות דלא נפסל מטעם שנאמר דהוה כאלו נכתב אות התלוי ממש בשורה וא"כ אין הפסק בין התיבות כלל ופסול הא ליתא דהא על כל פנים אנו רואים עכשיו שהם שני תיבות וכבר טעה בזה מורה אחר. ט"ז שם.

⁷⁸ מדלא כתב סתמא או שקירב שתי תיבות דהוה משמע קירוב שלא כדין דהיינו שאין ביניהם כמלא אות קטנה דפסול אלא ודאי דאין פסול דיעבד אלא כשהן ממש כאחת על פי תינוק דלא חכים ולא טיפש ואז הוא פסול ולא נקט תחילה שיעור הרחקה כמלא אות קטנה אלא לכתחלה. ט"ז ב, וש"ך ד ומ"ב קמג

⁷⁹ שו"ע ונו"כ שם רעג ב

⁸⁰ ט"ז שם ב

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרה היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הקנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

ולא מפני ריוח שבין פרשה לפרשה, כגון פרשה סתומה שצריכה להיות פתוחה באמצע וכתובה מב' צדדין, לא ימעט הכתב כדי להתחיל בסוף⁸¹, אלא אם יכול יגמור שורה זו ויניח כמה תיבות לכתבם בשורה שתחתיה, ואחר כך יניח ויתחיל הפרשה האחרת. ואם אינו יכול לימעט הכתב כדי שיהיה פרשה סתומה כדינה,

וכן כשרטט באמצע הדרף שני שימין ריוח כדי שיעור ביניהם, לא ימעט הכתב מפני אותו ריוח.

י. נודמנה לו תיבה בת חמש אותיות לא יכתוב שתיים בתוך הדרף ושלוש חוץ לדרף אלא שלש בתוך הדרף ושתיים חוץ לדרף

נודמנה לו תיבה⁸² בת ה' אותיות לא יכתוב שתיים בתוך הדרף וג' חוץ לדרף, שאין ניכר לכל שיהיו ג' נגררים אחר שתיים להיותם נחשבים תיבה אחת.

אבל יכול לכתוב שלש בתוך הדרף ושתיים חוץ לדרף, ואם אין מקום לכתוב ג' בתוך הדרף יניח במקומם חלק ולא ימשוך האותיות לעשותן גדולות מחבירתן כדי למלאות עד סוף הדרף, שלא ישנה צורות האותיות מחבירתן.

ותיבה בת ג' אותיות יכול לכתוב שתיים ממנה חוץ לדרף אף על פי שמיעטן בפנים, שכיון שאין בתוך הדרף אלא אות אחת ניכר לכל שאלו השתיים שבחוץ נגררים אחריו לעשותן תיבה, שאות אחת אינה תיבה.

⁸¹ במ"ז ג הקשה צריך עיון דמשמע שלא יקפיד על סתומה ויכתוב כתב גדול כמו שאר ס"ת והא יהיה פסול אם לא יהיה שם סתומה ובנימוקי יוסף כ' בזה אלא יזרו עצמו שלא יבוא לידי כך עכ"ל משמע שאם כבר כתב בשורה זו גמר הפרשה וא"א לו בענין אחר ימעט קצת בכתב שלא יעשה בפסול וכמו שכו' רמ"א בסו' ער"ה סעיף א' שמותר לתקן ובלבד שלא יפגום בשם וא"כ לא הוה סיפא דומיא דרישא שזכרנו בסמוך דכשר בדיעבד. ובנקד"כ תי' לא קשה מידי, דיגמור שורה זו ויניח כמה תיבות לכתבם בשורה שתחתיה, ואחר כך יניח ויתחיל הפרשה האחרת.

⁸² שו"ע שם ג

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

התנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

אבל תיבה שאין בה אלא שתי אותיות לא יכתבנה כלל חוץ לדרף, ואפילו אות אחת בפנים ואחת בחוץ יש אוסרים⁸³, ויש מתירים⁸⁴.

ואפילו אם השתי אותיות הם מתיבה גדולה אלא שהם נראין כמו תיבה בפני עצמה, לא יכתבנו על הגליון⁸⁵. ואם כתב כשר ואפי' כשיש אחרות מותר לקרות בה⁸⁶.

ומצוה לתקן הכתב שיהיה מיושר כמו כל השורות שלא יהיה מנומר אך לתלות בין השיטין או שהכתב יהיה מחמת זה מנומר או דחוק הרבה זה גרע מן ג' אותיות חוץ לשיטה.

ודוקא שאר תיבות⁸⁷, אבל תיבת השם אסור לכתוב אפילו אות אחת חוץ לדרף, ולא דוקא שמות הוי"ה הדין כך אלא ה"ה בכל השבעה שמות שאין נמחקים ואפילו כל הנטפל לשם מלאחריו כגון כ"ם מאלהיכם וד"ם מאלהיהם שוים בדין זה⁸⁸.

⁸³ לבוש שם

⁸⁴ שעל דברי הלבוש כתב הש"ך ב ולא משמע כן מדברי הרא"ש ופוסקים וכ"כ בספר מעדני מלך דף ע"ח ע"ב דדוקא כולה חוץ לדרף אסור.

⁸⁵ ומדברי הט"ו ושאר פוסקים נראה דאין קפידא אלא לכתוב תיבה אחת חוץ לדרף אבל לא ב' אותיות מתיבה גדולה שהם כתיבה וכן משמע להדיא מדברי רש"י וב"י והרא"ש שכתבו נבי נודמנה לו תיבה בת ב' אותיות לא יורקנה לבין הדפים לא יכתבנו חוץ לגליון השרטוט של דף אף על פי שמותר לו לכתוב שתי אותיות חוץ לדרף מתיבה בת חמש תיבה שלימה לא הותרה ע"כ משמע דב' אותיות מתיבה שלימה שהם תיבה מותר. ש"ך ג

⁸⁶ וכ"כ בתשובת כנסת יחזקאל סימן מ' ובפרט אם אותו שבת מגיע על ס"ת הלז ודאי דאין לביישה. פ"ת נ

⁸⁷ שו"ע ונו"כ רעו ה ואו"ה לב לה

⁸⁸ במג"א סימן ל"ב ס"ק מ"ז, ומובא במ"ב שם קנב ועיין בשאלת יעב"ץ ח"א סימן קנ"ד דספוקי מספקא ליה בהא אם גם אותיות הנטפלות לשם מאחריו צריכים שיהיו בתוך הדרף ועוד מסופק אם אותיות הנטפלות לשם מלפניו כגון אותיות בוכל"מ אם רשאי לכתוב חוץ לשיטה כיון דאפילו למחקן שרי או דילמא לענין זה אפילו בנטפלות מלפניו יש קפידא משום דמזיד הוא. ודעתו דיש להחמיר בין בנטפלות מלפניו ובין מאחריו

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הקנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

וצריך שיהיו כל האותיות השם בתוך דף ולא יצא מהם כלל חוץ לדרף, כדי שיהיו מיוחדים בפנים ייחוד גמור⁸⁹ ולא יצאו חוץ למחיצתן לתת ח"ו כח להיצוניות, מה שאין כן כשתולין אותו בין השיטות שכולו בפנים⁹⁰.

ואף בדיעבד פסול⁹¹, וצריך להחליף זאת היריעה ולגנוזה ולכתוב אחרת⁹². אך אם השם כולו כתוב חוץ לגליון העמוד כשר בדיעבד⁹³.

יש שכתבו⁹⁴ שלא יכתב השם בסוף הדרף שלא יהיה כתוב אחר כך, וזה חומרא בעלמא. ומה שנהגו סופרים המדקדקים שלא לכתוב שם בסוף השטה, ומתוך כך לפעמים מקצרין או מאריכין אותיות שלא כהוגן, גם אם נזדמן להם שם בסוף הדרף הם עושים רשומים או נקודות ארוכות בסוף הדרף כדי שלא יהא השם בסוף הדרף, שבוש הוא בידם⁹⁵. והוא טעות גדול ויש בו איסור⁹⁶.

דלכתחלה אין לכתבם חוץ לשיטה אכן בדיעבד אין לפסול. וכן במ"ב שם קנג כתב ודע עוד דבאותיות הנטפלות להשם הסכמת אחרונים דאין להחמיר בדיעבד ביוצא חוץ לשיטה. לבוש שם.⁸⁹

⁹⁰ ע' בתשובת מעיל צדקה סימן כ"ט שכתב דשם שחציו על המטלית וחציו על היריעה הוא יותר נרעון מנכתב חציו חוץ לשיטה עיי' שם.

⁹¹ במ"ב שם קנג הביא שהמ"א בשם הגאון מהר"ר יצחק מפוזנא [וכן הע"ת והא"ר וכמה מהאחרונים] אסיק דדוקא לכתחלה אבל בדיעבד אין להחמיר ומ"מ אם אירע כן בס"ת הורה למחוק כל השורות העליונות אם אין בהם שום שם משמות שאינם נמחקין ולמשוך אותם שיהיו שוות עם השם דמאחר דאפשר לתקוני לא מיקרי דיעבד, אבל אם היה שם למעלה איזה שם או בתפילין ומוזות דא"א למחוק משום שלא כסדרן כשר כך בלי תיקון ויש מחמירין אפילו בדיעבד והסכים עמהם הגרע"א והדה"ח. אך אם בשורות העליונות אות האחרון ב' ד' ר' וכדומה שיכול למושכן כולו מודו דבין בס"ת ובין בתו"מ ימשוך אותן כדי שיהיו שוות עם האות מהשם שיצא חוץ לשיטה ואין בזה משום שלא כסדרן. וכן אם לא כתב עוד רק שורה אחת ובשורה שניה משך השם חוץ לשיטה יעשה שרשומים אחרים וימשכם שיהיו ארוכים עד סוף השם ובשביל שורה הראשונה אין קפידא.

⁹² בתשובת פאר הדור להרמב"ם סימן ס"ט שכתב להדיא ע"ש ועיי' (בתשובת באר שבע) בסוף הספר שכתב ג"כ דאף בדיעבד פסול דלא כתשובת אבן שהם סימן מ"א שכתב דזה דוקא לכתחלה אבל בדיעבד אין לפסול משום זה

⁹³ ואינו דומה ליוצא אות אחד חוץ לשיטה דמה שיוצא לחוץ הוא חשוב כתליה וקי"ל ביו"ד רע"ו דמקצת השם אין תולין משא"כ בזה כן כתב הבני יונה והגרע"א בחידושו בס"י זה מחמיר גם בזה עיי"ש אבל בביאור הגר"א מוכח בהדיא כהבני יונה להקל. מ"ה שם קנד

⁹⁴ בבית יוסף מביא בשם הנה' מיימון החדשות כתוב פירוש לא יכתב השם בסוף הדרף שלא יהיה כתוב אחר כך עכ"ל וזה חומרא בעלמא ולהכי לא מביא כאן בש"ע אלא שלא יצא חוץ לדרף. מ"ז ה

⁹⁵ שיך שם יא

⁹⁶ מ"ז שם ה

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הקנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

ס"ת שיש לו שורה יתירה⁹⁷ ביריעה מחברתה מותר לקרות בה לפי הדין. ודוקא שיש⁹⁸ שורה יתירה, אבל אם חסר שורה אחת בדרף אחד פסול⁹⁹ שזהו סימן לפרשה פתוחה. וממילא עשה פרשה במקום שאין פרשה¹⁰⁰.

דף ל:

יא. נודמנה לו תיבה בת שתי אותיות לא יורקנה לבין הדפין אלא חוזר וכותב בתחילת השיטה

יעשה השורות¹⁰¹ שוות שלא תהא אחת נכנסת ואחת יוצאת. ואפילו אות אחת משום (שמות טו פסוק ב) זה אלי ואנוהו זה אלי ואנוהו

⁹⁷ בתשובת חינוך ב"י סי' ע"ג שכתב בשם הגאון מהרשש"ך בפ"ת שם ד

⁹⁸ בתשובת ברית אברהם הא"ח סימן י"א שכתב דלא התיר החב"י רק בכה"ג

⁹⁹ וכתב שראה בתשובת שב יעקב דלא התיר רק באם השיטה שנשאר חלקה לא נעשה שירטוט וגם לא סמך ע"ז לבד רק אם השנוי היה בכל היריעה כו' ע"ש שהעלה דאם אפשר למחוק השורה האחרונה ולהאריך האותיות שפיר דמי אך אם שם שמות שאינם נמחקים אזי ימחק בראש הדרף שאחר זה שני שיטות עליונות ויכתוב אחת למטה ואחת למעלה (ויאריך האותיות) אכן אם גם בראש הדרף למעלה בשורות עליונות איכא שמות שא"נ היא פסולה.

¹⁰⁰ ועיין (בשו"ת תשובה מאהבה ח"א סימן ק"ה) שנשאל על ענין כדומה לזה בס"ת שנכתבה כהלכתה רק הסופר לא דקדק לתפור היריעות מיושרות שיהיו הדפים שווים למעלה ולמטה רק עולים ויורדים באופן שאף שמספר השורות בכל העמודים שווים מ"מ ע"י שזו למעלה וזו למטה נראה כאילו שיטה שלימה פנוי נמצא כאן פרשה במקום שאין ראוי להיות פרשה והאריך לפסול הספר עד שיתקן דאף שנכתב כדונו עכ"ז מצאה הקפידא מקום לנוח אחרי שענינים רואות שאין השורות מיושרות אלא שנכתב אחרי שכל העמודים אשר ביריעה הזאת שווים אפשר דאינו דומה להניח שיטה פנוי (וכמש"ל בשם שב יעקב) והעלה דדינא שצריכין להתיר התפירות לעשותן מכוונות אלא דאם מצאו כן בשבת אין להוציא אחרת ע"ש מעמו והסכים עמו הגאון בעל נו"ב ז"ל דלכתחלה צריך לתקן אמנם אם כבר הוציאו ספר זה או בשבת ואין להם ספר אחר יכולים לקרות בו לפי ש"ל דהשירטוט יוכיח ובעל המחבר חזר והשיב לו וחולק על היתר זה (אמנם ראיתי בספר בני יונה שכתב דאם כתב מנין שורות שיש לו אלא שעשה השורות דחוקים עד שאינם מגיעים עד למטה בשורות שביריעות האחרים ונראה כאילו חסרה שורה יש להכשיר דמ"מ נראה מנין השורות ע"ש א"כ כ"ש בזה ועיין (תשובת אא"ו פנים מאירות ח"ב סוף סי' קע"ט) שדעתו בפשיטות דדוקא אם בדרף אחד חסר שיטה אחת פסול אבל בכל היריעה אין חשש וכתב דהרי לפעמים א"א לצמצם ותופרים את היריעות שלא במכוון שיהיה הכל בשווה ונראה כאילו שורה אחת גבוה מחברתה וזה לא עלה ע"ד שום אחד לפסול ודבר זה מצוי הוא ופוק חזי ע"ב נראה לי היתר גמור לקרות בס"ת הנ"ל בלי שום פקפוק עכ"ד ע"ש). וכתב עוד שם דאפשר אם יקרה לסופר בני עמודים ג' פתוחות בראש העמודים או בסופם באופן שאין ניכרים משני עבריהם צריך הסופר לאמן ידיו שלא לעשותן כולן צורת פתוחה שיטה שלימה אלא צורת פתוחה אחרת וגם בלא"ה ירא שמים ראוי לצאת בין לדעת הרמב"ם ובין לדעת הרא"ש כדלקמן סימן ער"ה ופתוחה שיטה שלימה היא סתומה לדעת הרא"ש ע"ש

¹⁰¹ שו"ע ונו"ב או"ח לב לג ומ"ב קמז

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

ואם נזדמנה לו תיבה בת עשר אותיות או פחות או יותר ולא נשאר מהשיטה לכתוב את כולה בתוך הדרף, י"א¹⁰² שאם יכול לכתוב הציה בתוך הדרף והציה חוץ לדרף כותב, שכיון שכל כך הרבה אותיות מזאת התיבה הם בתוך הדרף גוררים אלו אחריהם אף על פי שאינם הרוב מן התיבה, ואם אינו יכול לכתוב אפילו הציו בתוך הדרף, מניח המקום פנוי וחלק ומתחיל מתחלת השיטה שאחריה ולא ימשוך האותיות. וי"א שיזהר שלא יכתוב ג' אותיות אפילו הם מיעוט התיבה¹⁰³ חוץ לשיטה, ויש להחמיר כדעה זו¹⁰⁴.

ואם כתבם לא פסל, ואפילו אם כתב תיבה¹⁰⁵ שלמה חוץ לשיטה כל שניכר שהיא נקריית עם אותה השיטה ולא עם העמוד האחר שבצדה.

**יב. הטועה בשם גורר את מה שכתב ותולה את מה שגרר
וכותב את השם על מקום הגרר ... אף תולין את השם ...
כל השם כולו תולין מקצתו אין תולין**

טעה ושכח¹⁰⁶ לכתוב את השם כולו תולה אותו בין השיטות¹⁰⁷, אבל מקצת השם בשיטה ומקצתו תלוי פסול¹⁰⁸.

¹⁰² דעת הרמב"ם

¹⁰³ מ"ב קמח

¹⁰⁴ מ"ב שם וכש"ך שהקשה סתירה בין דבר המחבר רענ שפסק כרמב"ם ובאו"ח פסק כרא"ש, ועיין פ"ת יו"ד שם ה. ועיין בא"ר שדעתו דעכ"פ בתפילין שהגליונות קצרים יש להחמיר

¹⁰⁵ מ"ב שם קנ

¹⁰⁶ שו"ע ונו"כ רענ ו, רעו ו

¹⁰⁷ ונראה אם טעה בשם אסור לקדור אלא מסלק כל היריעה. תשובות רלב"ח סימן ב'. ועיין ב"ח נעמוד רב סוף דבור ראשון] אם ספר תורה אחרת אין כאן, מותר לקרות בה. ועיין במשאת בנימין סימן נ"ז כבר נהגו הסופרים לקדור השם, אבל טוב לסלק היריעה, ע"ש. אבל עכשיו נהגו הסופרים לסלק היריעה כולה ואין קודרין את השם, וזה פשוט. בית הלל

¹⁰⁸ והבי"ח כ' דעת הטור וקצת פוסקים דאין לפסלה בדיעבד אבל הט"ז כ' בשם הרמב"ם דאפילו בדיעבד פסולה וכן יש לכונן לשון הטור ע"ש.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

מותר לכתוב¹⁰⁹ את השם על מקום המחק ועל מקום הגרר, ועדיף לכתוב על המחק וגרר ולא ויתלה, שאין הגרידה גנאי כמו התליה¹¹⁰. אולם לא ימחוק בעודו לה, אלא ייבשנו יפה, כי אז יגרר בקל ולא ישאר לו שום רושם¹¹¹.

פירוש מחק שמחק בעוד הכתב לה ונשאר הרושם יותר וגרר לאחר שנתייבש¹¹².

יג. ר"ש שזורי אומר אפי' בן חמש שנים וחורש בשדה שחיטת אמו מטהרתו ... הלכה כר"ש שזורי

השוחט את¹¹³ הבהמה, ונמצאת כשירה, ומצא בה עובר בן ח' חי, או מת, או בן ט' מת, ואפילו בן ט' חי, רק שלא הלך עדיין, אף על פי שעמד על גבי קרקע, ואפילו נולד אחר שחיטת האם, הרי זה מותר באכילה, ואינו טעון שחיטה, דכתיב (דברים יד פסוק ו) וְכָל בְּהֵמָה מִפְּרֶסֶת פְּרָסָה וְגו' בְּבִהְמָה אֲתָה תֹאכְלוּ. ודרשו חז"ל דכל הנמצא בבהמה תאכלו.

אולם אין לאכלו חי, משום בל תשקצו, רק ימיתנו.

מצא בה¹¹⁴ בן ט' חי, והלך קצת על גבי קרקע, או על גבי דבר אחר, טעון שחיטה מדבריהם, מפני הרואים, שיאמרו אפילו הנולד מותר בלא שחיטה, ולא ידעו שזה בן פקועה הוא.

וצריך לברך אשחיטתו ככל מצות דרבנן, ואין לברך עליו בפני עצמו, רק יברך על דבר אחר הצריך שחיטה, ויפטור גם את זו, דאין אנו בקיאים בכלו לו חדשיו, ואפילו שהה ימים הרבה.

¹⁰⁹ שו"ע ונו"כ שם ז ואו"ח לב כד

¹¹⁰ ש"ך ח

¹¹¹ עיין בפמ"ג שכתב דאם ישאר שום רושם דיו אפי' בדיעבד יש השש בזה ואפילו תיבה בעלמא דלא אזכרה אסור לכתוב על מקום זה. מ"ב שם קיג

¹¹² לבוש וש"ך ט

¹¹³ שמלה חדשה יג ב

¹¹⁴ שם ג

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

התנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

אבל שום טריפות אין אוסר אותן, בין נוצר טריפה ובין נטרף אחר לידתו, דלית ביה מראית עין כל כך, דאין הכל בקיאים בטריות ובעי שאלה לחכם.

אבל אם מת בלא שחיטה, אי נמי לא שחטה כראוי, כגון בסכין פגום, או שהה או דרס וכדומה, אסור אפילו דייעבד, דכיון דתקנו רבנן, שחיטה מעלייתא בעינן. אולם אין להחמיר בדייעבד בספיקות שבשחיטה, כגון ספק בעור נפגמה כו', וכדומה, או חומרות שאינן מעיקר הדין.

ד. בראשונה היו אומרים היוצא בקולר ואמר כתבו גט

לאשתי הרי אלו יכתבו ויתנו חזרו לומר אף המפרש

והיוצא בשיירא ... אומר אף המסוכן

כבר התבאר במסכת כתובות דף נה: ובמסכת גיטין דף יג: ודרף סה: וב"ב דף קמו: שאדם¹¹⁵ שרוצה לגרש אשתו ואמר כתבו גט לאשתי ולא אמר תנו, יכתבו ויתנוהו לידו אבל לא יתנוהו לידה, שלא עשאם שלוחים אלא לכתוב ולא לגרש, ואם נתנוהו לה אינו גט. במה דברים אמורים בבבאי שהוא ברעתו, ואם היה רוצה שיתנוהו לה היה אומר להם, ולא היה דעתו אלא שיהא מוכן בידו ולכשירצה יגרש בו, אבל בחולי לאחר ג' ימים שחלה או אפילו בתוך ג' ימים וראו שנתחזק עליו החולי, או היוצא בקולר בין על עסקי נפשות בין על עסקי ממון, וכן המפרש לים או היוצא בשיירא, כל אלו שאמרו כתבו גט לאשתי הרי אלו יכתבו ויתנוהו לה, שהדבר ידוע שלא נתכוונו אלו אלא לכתוב וליתן לה, אלא שמתוך פחד ובהלה לא גמרו דבריהם לומר תנו¹¹⁶.

¹¹⁵ שו"ע ונו"כ אבהע"ז קמא טז

¹¹⁶ עיין בס' יד המלך פ"ב מהל' גירושין דין י"ב שכתב דמסתימת לשון הרמב"ם וכל הפוסקים משמע דא"צ שיתנו לה דוקא בעודו חולה אלא אפילו אם טרם שנתנו לה חזר לאיתנו רק שבכל זאת החריש ולא ביטל השליחות יכולים ליתן לה הגט דהעיקר הוא בעת אמירה ואם היה אז מסוכן אזי אמדינן לדעתו שכוונתו הי' לכתוב וליתן והוי כמו עשאם בפירוש שלוחים לכתוב וליתן וכל כמה דלא ביטל שליחותם כותבים ונותנין לה. פ"ת שם ז

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכתא למשיחא בדרף היומי

מסכת מנחות

טו. תרומת מעשר של דמאי שחזרה למקומה ... אף בחול שואלו ואוכלו על פיו

סתם עם הארץ¹¹⁷ שאינו נאמן¹¹⁸ שראינוהו שהפריש תרומת מעשר מפירותיו שהן דמאי וראינוהו שחזרה ונפלה בפנינו לפחות ממאה, בין למקום אחר בין למקומה וחזר ואמר הפרשתיה נאמן אפילו בחול ואוכל על פיו, כשם שאימת שבת על עמי הארץ כך אימת דימוע עליהם ואינן חשודין להאכיל את המדומע. וי"א¹¹⁹ ששם באופן שהחבר הפריש תרומ"ע ואח"כ נפלה לפחות ממאה, יכול לומר להע"ה דע שהשדתיך והפרשתי תרומ"ע ועכשיו נפלה לתוך חולין תאמר לי האמת אם היו מעושרות, וכיון שהע"ה שומע שנדמע אימת דימוע עליו, ונאמן לומר¹²⁰ שכבר הי' מעושר תחלה ואפי' בלקח מן השוק ואמר עישרתיים דמאי נאמן.

טז. פול המצרי שזרעו לזרע מקצתו השריש לפני ר"ה ומקצתו אחר ר"ה אין תורמין מזה על זה לפי שאין תורמין ומעשרין לא מן החדש על הישן ולא מן הישן על החדש

כבר התבאר במסכת ר"ה דף יב. אין תורמין¹²¹ ומעשרין מפירות וירקות של שנה זו על פירות וירקות של שנה שעברה, ולא מפירות וירקות של שנה שעברה על פירות וירקות של שנה זו, ואם תרם אינה תרומה, וצריך לחזור ולהפריש תרומות ומעשרות כהלכה שנאמר (דברים יד פסוק כב) עֵשֶׂר תַעֲשֶׂר אֵת כָּל תְּבוּאֹת זְרַעְךָ הַיֵּצֵא הַשָּׂדֶה שָׁנָה שָׁנָה. ולא משנה לחברתה,

¹¹⁷ רמב"ם הלכות מעשר פרק יב הלכה ד

¹¹⁸ אבל במי שהוא חשוד בודאי אין מאמינים לו. דרך אמונה שם לא

¹¹⁹ ראב"ד כאן והר"ש והרא"ש והר"י בן מ"צ ברפ"ד דדמאי ורש"י ותוס' ורנמ"ה ורמב"ן בחולין ע"ה ב' וכ"פ רש"י ותוס' במנחות ל' ב' ובכתובות נ"ה ב' וכן הסכים המאירי בכתובות שם ובחולין ע"ה ב' הביא ב' הפירושים וברש"ם נ' ג"כ שמסכים להראב"ד.

¹²⁰ ורבנו אפשר שאין מודה לדין זה דכיון שאין הע"ה מוציא מתחת ידו את התרומ"ע אין חושש לשקר וגם בוש להודות. עיין דרך אמונה שם מ וציון ההלכה סז

¹²¹ רמב"ם הלכות תרומות פרק ה הלכה י

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

התנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

וכן הדין בכל המעשרות ואפי' מעשר עני, וכן תרומת מעשר, וכן חלה וביכורים וכן במעשר בהמה.

ומהיכן מונים? בירקות מונים מיום א' בתשרי, שאין לתרום ולעשר מפירות שנלקטו לפני יום ראש השנה, על פירות שנלקטו לאחר ראש השנה¹²². ובאילנות מונים מיום ט"ו בשבט, שהוא ראש השנה לאילנות.

לפיכך אתרוג שנלקט לפני ט"ו בשבט אין תורמים ומעשרים ממנו על אתרוג שנלקט אחר ט"ו בשבט, וכן להיפך. ודוקא באתרוג הולכים אחר לקיטתו, אבל בשאר אילנות הולכים בהם אחר חניטה.

ליקט ירק ערב ראש השנה עד שלא באה השמש כלומר לפני השקיעה, וחזר גוי וליקט אחר השקיעה¹²³, אין תורמין מזה על זה שזה חדש וזה ישן. וכן אם ליקט גוי לאחר שקיעה וחזר וליקט לאחר צאת הכוכבים אין תורמין מזה על זה שמא ביה"ש עדיין יום הוא¹²⁴.

וכן אם ליקט אתרוג בערב ט"ו בשבט עד שלא בא השמש וחזר וליקט אתרוג אחר משבאה השמש אין תורמין מזה על זה מפני שאחד בתשרי ראש השנה למעשרות תבואה וקטניות וירקות, וט"ו בשבט ראש השנה למעשרות האילן.

אולם אין הולכין בהן אחר לקיטה אלא תבואה כלומר ה' מיני דגן וכן בקטניות זמנן הבאת שלישי ואם א' הביאה שלישי לפני ר"ה וא' הביאה שלישי אחר ר"ה אף על פי שנקצרו ונאספו שניהם בזמן א' אין תורמין ומעשרין מזה על זה, ובאורז ודוחן ופרגין ושומשמין הולכין אחר גמר פרי דהיינו הזמן שאינם משביחים יותר בקרקע.

¹²² ואין נ"מ אם הירק דרכו ליאגד שעדיין לא ננמ"מ או אין דרכו ליאגד דלעולם אזלי בתר לקיטה ור"ה שלו א' בתשרי

¹²³ ואף על גב שהוא בין השמשות אין תורמין על של קודם השקיעה דהוי ספק דאורייתא.

¹²⁴ אלא יתרום מיני' ובי' ואם תרם תהא תרומה לחומרא שאסורה לזר שמא הוא יום אבל אין פוטר את הפירות מספק

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

